

SISEMINISTEERIUM

Riigikohtu Halduskollegiumi esimees
Tallinna Ringkonnakohtu esimees
Tartu Ringkonnakohtu esimees
Harju Maakohtu esimees
Tartu Maakohtu esimees
Pärnu Maakohtu esimees
Viru Maakohtu esimees
Tallinna Halduskohtu esimees
Tartu Halduskohtu esimees

17.06.2024 nr 11-1/20-1

Euroopa Liidu varjupaiga- ja rändehalduse õigusaktide rakendamine

Austatud kohtunikud

Euroopa Liidu varjupaiga- ja rändehalduse õigustiku reformimiseks on Euroopa Liidu Nõukogu ning Euroopa Parlament vastu võtnud uued õigusaktid, mis jõustusid 11. juunil 2024. Uuendatud õigustik tuleb Eestil rakendada hiljemalt 2026. aasta juuniks. Õigusaktide kogumisse kuuluvad:

- 1) Taustakontrolli määrus 2024/1352, 2024/1356;
- 2) Tagasisaatmise piirimenetluse määrus 2024/1349;
- 3) Rahvusvahelise kaitse ühtse menetluse määrus 2024/1348;
- 4) Rahvusvahelise kaitse kvalifikatsiooni standardite määrus 2024/1347;
- 5) Eurodac sõrmejälgede võrdlemise andmebaasi määrus 2024/1358;
- 6) Varjupaiga - ja rändehalduse määrus 2024/1351;
- 7) Kriiside ja vääramatute jõu haldamise määrus varjupaiga- ja rände valdkonnas 2024/1359;
- 8) Rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu standardite direktiiv 2024/1346;
- 9) Ümberasustamise ja humanitaarsetel põhjustel vastu võtmise raamistiku määrus 2024/1350;
- 10) Euroopa Liidu Varjupaigaameti määrus 2021/2303.

Nimetatud [õigusaktid](#) muudavad oluliselt rahvusvahelise kaitse taotlejate suhtes praegu kehtivaid haldus- ja kohtumenetluse nõudeid.

Muuhulgas tuleb Eestis

- kõikide ebaseaduslikult välispiiri ületanud välismaalaste suhtes hakata läbi viima taustakontrolle;
- teatud välismaalaste gruppide suhtes tuleb kohustuslikus korras kohaldada piirimenetlust;
- piirimenetluses tuleb rahvusvahelise kaitse taotluse suhtes teha lõplik otsus 12 nädala jooksul. Nimetatud tähtaeg hõlmab ka kohtumenetluse läbiviimist;

- piirimenetluse ajal tuleb tagada rahvusvahelise kaitse taotlejate kättesaadavus ja vältida inimeste edasi liikumist. Selleks tuleb kohaldada nn riiki mitte sisenemise õiguslikku fiktsiooni ja näha ette vajalikud liikumiskiirangud;
- jätkuvalt on kõigil rahvusvahelise kaitse taotlejatel ning väljasaadetavatel õigus taotleda riigi õigusabi rahvusvahelise kaitse menetluses ja/või tagasisaatmise menetluses tehtud otsuste vaidlustamiseks;
- saatjata alaealiste välismaalaste puhul on vajalik tagada alaealise kohene esindamine;
- rahvusvahelise kaitse kohtumenetluse läbiviimisele tuleb siseriiklikus õiguses sätestada tähtaeg.

EL Varjupaigaagentuur hakkab iga 5 aasta möödudes hindama liikmesriigi varjupaigasüsteemi. Muuhulgas hinnatakse ka õigusabi ja kohtumenetluse tõhusust.

Uuendatud õigustikuga tekib senisest tugevam kohustus arendada toimepidevaid EL ühtseid süsteeme ja protsesse sisse- ja läbirände haldamiseks. Samuti tekib kohustus surve alla sattunud liikmesriike solidaarselt abistada. Eesti piirimenetluse võimekuse määraks on kehtestatud 0,06% EL koguvõimekusest. See tähendab, et Eesti peab tavaolukorras olema võimeline 12 nädalases piirimenetluses menetlema 178 taotlejat igal ajahetkel ja 748 taotlejat aastas. Eesti solidaarse vastutuse õiglane määr on 0,26% EL abivajadusest kokku. See tähendab, et Eesti panustamise kohustus on 79 inimese vastu võtmine või 1,7 miljoni väärtuses abi andmine igal aasal.

Õigusaktide rakendamise ettevalmistusi juhib ja kontrollib Euroopa Komisjon. 12. juunil 2024 kinnitas Euroopa Komisjon reformi õigusaktide rakenduskava [juhise](#). Eestil tuleb koostada rakenduskava mustand hiljemalt oktoobriks 2024. Lõplik kooskõlastatud rakenduskava tuleb edastada komisjonile hiljemalt 12. detsembril 2024. Ka selleks vajame teie valdkonna tegelikest muutustest üksikasjalikku sisendit.

Oleme valmis tutvustama veebi teel varjupaiga- ja rändepaketiga kaasnevaid peamisi muudatusi. Pakume paketi tutvustamise ajaks **27. august kell 10**. Täiendavalt kavandame luua töörühma, et põhjalikumalt arutada varjupaiga- ja rändepaketist tulenevaid väljakutseid kohtumenetlusele ning töötada välja vajalikud õigusaktide muudatusettepanekud. Esimese töörühma kohtumise plaanime korraldada **6. septembril kell 10.00**. Palun edastage Siseministeeriumi piir- ja rändepoliitika osakonnale (ele.russak@siseministeerium.ee; tel 612 5246) kohtunike kontaktid (nimi ja e-posti aadress), kes soovivad osaleda varjupaiga- ja rändehalduse paketti tutvustaval veebikohtumisel 27. augustil kl 10 või panustada töörühma töösse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Janek Mägi
piiri- ja rändepoliitika osakonna juhataja
sisejulgeoleku asekancleri ülesametis

Teadmiseks: Justiitsministeerium